

Az erdő és a vad harmóniája Tolnában

Beszélgetés Góbbölös Péterrel, a Gyulaj Zrt. vezérigazgatójával

Csaknem fél évszázada nem jártak Tolna megye erdeiben az Országos Erdészeti Egyesület vándorgyűlésének helyszínéeként a magyar erdészek. Egészen pontosan 46 évvel ezelőtt adott otthont utoljára – e dombos-erdős vidék – egyesületi vándorgyűlésnek. Most viszont történelmet írhatnak a tolnai erdészek, hiszen Egyesületünk patinás jubileumot ünnepel az idén, amikor 150. alkalommal rendez meg a hagyományos éves országos találkozóját.

Külön érdekesség, mondhatnánk nyelvi játék is, hogy a tavalyi végtelen rónaságok világából, Gyula városának és környékének erdeiből, Gyulajba(!), a Dunántúl kies dombjai, és ugyancsak a dámvad hazájának díszletei közé költözött a rendezvény. Az éves nagy találkozóhoz hagyományosan kapcsolódva ugyancsak a tolnai erdőben rendezik az *Év erdésze 2019* szakmai verseny országos döntőjét is. A kiemelt jelentőségű szakmai és egyesületi programok kapcsán Góbbölös Péterrel, a házigazda szerepét betöltő Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. vezérigazgatójával beszélgettünk.

– *Ahogy tavaly Békésben, úgy idén Tolna kapcsán is felmerül bennem a gondolat, hogy még a szakmán belül sem az erdők jutnak elsőként az eszünkbe a megyére gondolva. Milyen szerepet tölt be ma az itt lakók számára az erdő?*

– Tolna megye erdőssültsége 17,8%, ez Magyarország 21%-os erdőssültsége alatt lévő arány, azonban a megyénk erdősségeinek 64%-a állami erdő. Tapasztalatom szerint Tolna megyében az erdők tisztelete és szeretete nagyon erős az emberekben. Kisebb, majd

igen nagy erdőtümbök kapcsolódnak egymáshoz a tolnai dombvonulatokon és völgyekben.

Érzésünk szerint az erdész szakmákat hivatással szolgáló kollégáinknak a reputációja jó, sőt kiváló, köztisztelő személyek, több kollégánk a társadalmi szerepvállalásban is példaként szolgál és meghatározó a működési területükön lévő településeken, emberi közösségekben.

A tájgazdálkodáshoz: a világban is utazva, az erdővel, a termőföldekkel,

és a vizekkel kapcsolatosan az a véleményem, hogy minden nemzet olyan, mint ahogy ezekkel bánik és az ott élő emberek hazaszeretete annyi, amilyen szívvvel és tettekkel kezelik ezeket a pótolhatatlan és kicserélhetetlen nemzeti értékeket.

– *Ha nagyon sarkosan fogalmazok a cseresek és az akácok hazájának tartjuk a Tolnai-hegyhát vidékét, de ha közelebb hajolunk a dombos erdeibe sokkal változatosabb erdőállományokat találunk ennél. Mutasd be kérlek röviden a Gyulaj Zrt. erdőgazdálkodásának általános jellemzőit, viszonyait!*

– Valóban, a cégünk által vagyongezelt állami erdők rendkívül változatosak domborzati, termőhelyi és ezekkel a tényezőkkel is összefüggésben tenyésző erdőtársulások szempontjából is.

Az erdőterületeink nagyon leegyszerűsítve: a Paks-Dunakömlőd környéki ártéri erdők fűz-nyár és a tölgy-köris-szil ligeterdők állománytípusaitól, a Dél-Mezőföldi- és a Tengelici-homokvidék váz homokjain álló erdei-feketefenyő, akác, hazai nyár állományokon át, a Tolnai-hegyhát Simontornya-Pincehely vonulatán élő cseres-tölgyeseken, ezen belül ezüst hársas cseres-tölgyeseken, a mészkedvelő tölgyeseken keresztül, a Tamási-Regöly-Gyulaj irányban folytatódó cseres-tölgyesek, gyertyános tölgyeseken át, a Hőgyész-Kurd-Lengyel tengelyű Tolnai-dombság, Völgyesség és a Tolnai-hegyhát déli részéig található gyertyános-kocsányos tölgyeseken, gyertyános-kocsánytalan tölgyeseken át egészen a dél-dunántúli bükkösökig terjed.

Ezzel a változatos erdőállománnyal gazdálkodni sokrétű és nagyon szép szakmai feladat. Erdeink többsége a termőhelytípusokból következően gyenge-közepes adottságú, mely kis fajlagos fahozamot és költséges és nehéz erdőfelújítási munkát jelent.

Ezt színesíti, hogy nagyarányú a természetvédelmi korlátozásokkal rendelkező erdőterületeink aránya (~40%), és az a tény, hogy nagyon jelentős volumenű vadgazdálkodást folytatunk. Ez utóbbi különösen nagy feladat a szakembergárdánk számára, de ahogy a mondás tartja: „*a nyugodt tenger sosem nevelt még kemény tengerészt*”.

Az erdőfelújításaink a nagy létszámú nagyvadállományunk ellenére 65%-ban természetes felújítás. Az erdőállományaink gyenge fatermőképességi adottságaiból következik, hogy a fahasználati választékszortimentünk a maximális értékkihozatal elvének szigorú betartása mellett is túlnyomó mértékben energetikai célú faanyagot termel, a magasabb értékű rönkválasztékok aránya csekély.

– *A tamási és a hógyészi erdőterületek gazdálkodása két nevezetes történelmi családhoz kapcsolódik. Hogyan befolyásolja ez a patinás múlt a jelenkor gazdálkodását?*

– Mindkét terület, a gyulaji Esterházy és a hógyészi Apponyi-birtok is nagy történelmi múlttal és példás erdő-, mező- és vadgazdálkodói tradícióval rendelkezik. Egy személyes emlékemről itt szabadon említést tennem. A Fertődön élő herceg Esterházy Antal és felesége két alkalommal voltak a cégünknel a valamikori gyulaji birtokon látogatóban és két alkalommal járt nálunk a herceg úr fia, Paul-Anton Prinz Esterházy is. Az ozorai birtokközpontból a második világháború végén elmenekült herceg úr édesapja volt az utolsó Esterházy birtokos a területünkön. Esterházy Antal kisgyermekként járt utoljára édesapjával itt a gyulaji területen. Amikor a területet

közösen és más alkalmakkor külön-külön is megmutattam nekik, apa és fia is nagy elismeréssel nyilatkoztak az értékmegőrző, és gyarapító erdő-, vad- és mezőgazdálkodásunkról.

Most mi visszük a stafétát a ránk hátruló, a mai emberek előtti felelősségünkkel, nemzeti kincsünk megtartása érdekében. Az erdőhöz tartozó értékek, a vadállomány, az ökológiai rendszerek együttesen a magyar nemzet családi ezüstit képezik és fogják képezni ameddig magyar él ezen a földön.

– *Ez a történelmi hagyaték több szempontból is meghatározza a szakmai munkátokat, fajsúlyossá teszi a vadgazdálkodási ágazatot. Gyulajit méltán tartják számon a világban „dámvad paradicsomként”. A jelenkor komplex erdőkezelési kihívásai közepette mit jelent ez a jelző a Gyulaj Zrt.-nek?*

– Történelmi elemzéssel és dokumentáltan, több száz éves időtávon nézve, a „Gyulaji dám” egy fogalom és brand, nemcsak Magyarországon, hanem nemzetközi kitekintéssel Európában, sőt a világon is.

Röviden, az Esterházyak okszerű és magas szintű vadgazdálkodást folytattak itt, a világ minden tájáról érkező kiemelt uralkodóházi, vezető gazdasági és politikai vendégekkel.

A második világháború után az 1950-es évektől továbbra is kiemelt állami és diplomáciai vadászterület volt, minden fejlesztési lehetőséget megkapott.

Ki kell emelni, hogy az 1971-es Budapesti Vadászati Kiállítás egyik terepi bemutató pillérprogramja volt a Gyulaji dámrezervátum!

A rendszerváltástól kezdődően piaci alapon, továbbra is egy rezervátumként kezelt, ma is változatlanul nemzetközi hírű ismert és elismert vadászterület. A '70-es '80-as évek dámtelepítései alapozták meg jó néhány hazai neves dám terület törzsállományát is, a gyulaji dám génjei működnek ott is. A belföldön

és külföldön akkoriban innen értékesített eltelepített 6000-8000 db dám hibás koncepció volt, saját állományunk konkurenciái jöttek így létre.

Ma már minden élő dám és dám szaporítóanyag értékesítését tiltjuk, zártuk. A „Gyulaji dám” része lett a Tolna megyei Értéktárnak, majd a Hungarikum „előszobájába került” és Kiemelt Nemzeti Érték lett, majd Tolnaikum is, és 2017. április 29-én a vadászterületeink így a gyulaji dám élőhelye is megkapta Svájcban a CIC Edmond Blanc díjat.

A dámállomány populációjának optimális fenntartása és minőségi fejlesztése, genetikai védelme kiemelten fontos feladatunk, de ettől függetlenül szakszerűen és eredményesen kell gazdálkodnunk a rezervátumi erdőállományokkal is, mely nagy kihívás, hiszen egyre növekvő mértékben újítunk fel mageredetű természetes erdőfelújításokkal, melyet a terület nagy vadnyomása szempontjából nem könnyű végrehajtani.

Így a vadgazdálkodásra vonatkozóan egy koncepcióval és a dámállományra vonatkozó modellábrával, a folyamatos élőhelyfejlesztés és az erdőművelés fejlesztése mellett tevékenykedünk. Pénzügyi szempontból az árbevételünk cca. 6%-a származik a teljes, azaz a gyulaji és egy másik kiváló vadászterületünk a kisszékelyi terület dámgazdálkodásából.

– *A fentiek ismeretében a tolnai erdészek hogyan tudnak megfelelni az erdőgazdaság jelmondatában szereplő erdő és vad harmóniájának? Milyen szakmai kihívásokkal kell ma a gyakorlatban megküzdönetek?*

– A vadászati ágazat árbevételi aránya jelentős a cég összes árbevételéhez képest, mintegy 35%, és a négy különleges rendeltetésű vadászterületünk üzemi eredménye az éves gazdálkodásunkat is alapvetően meghatározza.

– Az erdő fenntartása, a korosztályszerkezet, az öröklött kedvezőtlen állomány-

szerkezet, a leromló erdőállományok át-
alakítása és jó, sőt jobb erdők létrehozása
kiemelt és eltéríthetetlen célunk.

A meghatározó erdőgazdálkodásból
származó árbevétel is fent kell tartanunk
a kiemelt vadgazdálkodás mellett így a
jelmondatunk hű megtartása „Az Erdő és
Vad harmóniája” valóban sok megol-
dandó feladatot jelent nap mint nap.

A szakmai kihívásokra mindig átfogó-
an, távlatokban és koncepcionális mó-
don igyekszünk reagálni. Az interjú lehe-
tőségeit meghaladják, hogy ezekről
részletesen beszéljek, de egyet kiemelek.
A klímaváltozás az erdőkre is súlyos ne-
gatív hatásainak csökkentése érdekében,
az állományainkban most is jelen lévő
hazai szárazságtűrő fafajainkat, pl. az ős-
honos olasz molyhos tölgyet (*Quercus
virgiliana*) már két éve felkutattuk, fel-
térképeztük, a törzsfákat nyilvántartásba
vettük. A területeiket a maggyűjtés érde-
kében levédtük, és ezek alól nagyon kör-
rültekintően – az elmélyült dendrológiai
tudás biztonságával bíró okl. erdőmérnö-
keink által – a szőlő legszorosabb értelmé-
ben személyesen begyűjtött minősített
makktermést felhasználva alakítjuk ki a
genetikai alapanyagot előállítani képes
magtermelő plantázsait, melyre most
egy jelentős összegű VP pályázatot is
nyertünk. A felkutató törzsfák utódaiból
– melyeket az utóbbi években előre gon-
dolkodva már megtermeltünk maguk-
nak – magtermesztő ültetvények létesül-
nek egymás után, és az innen származó
szaporítóanyagot használjuk majd fel a
saját erdősítéseinkben.

– A Gyulaj Zrt. annak ellenére, hogy
nem tartozik a nagy területen gazdál-
kodó állami erdőgazdaságok közé,
nem veszi szem elől a korszellem elvá-
rásait, sem a kommunikáció fontossá-
ga, sem a közjóléti fejlesztések terén.
Milyen működési célokkal látjátok el
ezeket a fontos feladatköröket?

– Az erdészeti közjólét terén cégünk
számos olyan fejlesztést és innovációt va-
lósított meg ebben a témában, amely-
ket azóta sokan és sokfelé, egy az egy-
ben átvettek tőlünk. Az első állami
erdészeti zrt. vagyunk, aki pl. lombkoro-
na-tanösvénnyel kombinált kilátót épített.
Mindezt a Gyulaj Zrt. generálkivitelező-
ként, saját faanyagból, saját megoldások-
kal, biológiailag lebomló lenolajjal kezel-
ve alkotta meg. Az átadása óta számos
díjat, toplistas elismerést kaptunk, a civi-
lek és az újságírók többségi szavazatai
alapján.

Fontosak számunkra az erdeinkben
a szakrális helyek felújításai, védelmük
és a teremtett világ ezzel összefüggés-
ben történő bemutatása. A Lengyel-An-
nafürdői Erdei Iskolánkat és a Termé-
szetismereti Központunkat is ennek
szellemében tartjuk fenn. Kialakítottuk,
fenntartjuk a Tolnai Zöldút erdei túra-
útvonalat is, önálló arcullattal.

A közjólétre vonatkozó szerényebb
finanszírozási lehetőségeink miatt ná-
lunk kiemelt szempont a „fenntartható
közjólét” megvalósítása. Fenntartható:
a bemutatni szándékozott ökológiai ren-
dszer hosszú távú fenntarthatósága szem-
pontjából, és minél olcsóbban fenntar-
tható a ráfordítások szempontjából is,
azaz az erdőből minél kisebb pénzügyi
forráskivonással járjon. Azokat a közjólé-
ti beruházásokat, amelyek a természe-
tet megterhelik, és hosszú távon pénzü-
gyileg láthatóan fenntarthatatlanok,
sok esetben száználmasan ötleltelenek
is, azokat nem nézzük hazánkban jó
szemmel a kollégáimmal.

– A jubileumi vándorgyűlés megren-
dezése nagy lehetőség, de egyben nagy
kihívás is. Milyen elképzelésekkel vág-
tatok bele a szervezési munkába?

– Nagy megtiszteltetés a teljes kollek-
tívánknak, hogy az Országos Erdészeti
Egyesület elnöksége bíz bennünk és a

Kárpát-medencei magyar erdészek leg-
nagyobb szakmai programjának meg-
szervezését ránk bízta. A Gyulaj Zrt. min-
den évben sok belföldi, külföldi szakmai
delegációt, felsőoktatási egyetemek évfoly-
amait – kiemelten az Alma Materét –,
OEE Szakosztályokat, kutató és tudós tár-
saságot fogad, ahol az igyekvő munkán-
kat be tudjuk mutatni, de így, egyben ek-
kora szakmai grémiumnak utoljára
1973-ban tudott szakmai bemutatót tarta-
ni a cégünk, amikor a munkatársaink túl-
nyomó többsége még meg sem született.

– Milyen szakmai tartalommal vár-
játok a Kárpát-medence erdeiből össze-
seregülő magyar erdész kollégákat, a
vendégeket? Adj kérlek egy rövid kósto-
lót ezekből!

– A Vándorgyűlés központját Lengyel-
re az Apponyi-kastélyhoz helyeztük, mi-
nél közelebb igyekeztünk vinni a kollé-
gákat az erdőhöz. Törekvésünk az, hogy
mind a három erdészetünk területére el-
jussunk, fontosnak gondolom, hogy ne
legyen a cégnél olyan egységünk, ága-
zatunk sem, akik ha csak kis mértékben
is, de ne szerepelhessenek a programok
egy elemével. Megpróbáltunk a szakmai
programok logisztikai és időkeretébe mi-
nél többet beletenni. Bemutatjuk a Hő-
gyész környéki tölgygazdálkodásunkat
és vadgazdálkodásunkat, két keréken
megyünk a Tolnai hegyhát erdeiben, a
kisszékelői erdőgazdálkodásunkat Natura
2000 területen bemutatjuk, a beteg és
pusztuló erdei- és feketefenyvesek szer-
kezetátalakítását Dél-Mezőföldön, a gyu-
laji vadgazdálkodást, erdőgazdálkodást,
a közjóléti fejlesztéseinket Lengyel-An-
nafürdőn és a Tamási melletti Miklósvári
parkerdőben, bemutatjuk az erdészeti
genetikai erőforrások megőrzésének
projektjét. Összesen 13 programmal sze-
retnénk kedveskedni a 150. jubileumi
Vándorgyűlés közönségének.

Nagy László